

ΓΕΝΙΚΟ ΠΡΟΞΕΝΕΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
στον Άγιο Παύλο Βραζιλίας
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Η αγορά ελαιολάδου και ελιών της Βραζιλίας

Τελευταία ενημέρωση: Απρίλιος 2013

Συντάκτρια: Γεωργία Βελέντζα
Γραμματέας ΟΕΥ Β΄

Avenida Paulista 2073, Conj. Nacional, Horsa II, 23° andar - conj. 2303
CEP. 01311-940 – São Paulo – SP
Τηλ.: +55 11 32831231, 32510675 Fax: +55 11 32621096
e-mail: ecocom-spa@mfa.gr, www.agora.mfa.gr/br119

Πίνακας περιεχομένων

Επιτελική σύνοψη.....	1
Μέγεθος και δομή της αγοράς τροφίμων	1
Η αγορά ελαιολάδου της Βραζιλίας	2
Εγχώρια παραγωγή.....	2
Κατανάλωση.....	2
Εισαγωγές.....	3
Ανταγωνισμός.....	4
Είσοδος στη βραζιλιανή αγορά ελαιολάδου	5
Βραζιλιανό πρότυπο ποιότητας ελαιολάδου.....	5
Συσκευασία	5
Επισήμανση	5
Εισαγωγικές διατυπώσεις.....	6
Προώθηση.....	7
Η αγορά ελιών της Βραζιλίας	8
Εισαγωγές.....	8
Ανταγωνισμός.....	9
Είσοδος στη βραζιλιανή αγορά ελιών	10
Προοπτική – προτάσεις	10

Κατάλογος πινάκων

Πίνακας 1: Διάρθρωση και μέγεθος βραζιλιανής αγοράς τροφίμων.....	1
Πίνακας 2: Οι δέκα μεγαλύτερες αλυσίδες σούπερ μάρκετ της Βραζιλίας.....	2
Πίνακας 3: Εισαγωγές παρθένου ελαιολάδου στη Βραζιλία (HS 150910).....	3
Πίνακας 4: Εισαγωγές άλλων ελαιολάδων στη Βραζιλία (HS 150990)	4
Πίνακας 5: Δασμός και άλλοι φόροι που επιβαρύνουν την εισαγωγή ελαιολάδου	7
Πίνακας 6: Εισαγωγές παρασκευασμένων ελιών στη Βραζιλία (HS 200570)	8
Πίνακας 7: Εισαγωγές προσωρινά διατηρημένων ελιών στη Βραζιλία (HS 071120).....	9
Πίνακας 8: Δασμός και άλλοι φόροι που επιβαρύνουν την εισαγωγή ελιών.....	10

Επιτελική σύνοψη

Με διαρκώς αυξανόμενο αστικό πληθυσμό και μια μεσαία τάξη της οποίας το διαθέσιμο εισόδημα ενισχύεται σημαντικά τα τελευταία χρόνια, η ζήτηση για τρόφιμα αυξάνει σταθερά στη Βραζιλία, καθιστώντας την ελκυστικό προορισμό για την εξαγωγή ειδών στα οποία δε διαθέτει autarkia. Το ελαιόλαδο και οι ελιές αποτελούν χαρακτηριστικό παράδειγμα και η Βραζιλία έχει ήδη εξελιχθεί σε έναν από τους μεγαλύτερους εισαγωγείς στον κόσμο για τα συγκεκριμένα είδη. Το μερίδιο της Ελλάδας στις εισαγωγές αυτές είναι πολύ χαμηλό, με την αγορά να κυριαρχείται από ελαιόλαδα Πορτογαλίας και ελιές Αργεντινής.

Η είσοδος στη βραζιλιανή αγορά δεν είναι εύκολη, αφενός λόγω του ισχυρού ανταγωνισμού, και αφετέρου δεδομένων των αυστηρών εισαγωγικών διατυπώσεων και προδιαγραφών συμμόρφωσης των προϊόντων με τα βραζιλιανά πρότυπα. Ωστόσο, πρόκειται για μια αγορά που προφανώς δεν μπορεί να αγνοηθεί, με τις μεγαλύτερες πιθανότητες επιτυχίας να έχουν συλλογικές εξαγωγικές προσπάθειες, για την επίτευξη του κρίσιμου μεγέθους, που θα εξασφαλίσει μεγαλύτερη κάλυψη, ανταγωνιστικές τιμές, σταθερή προσφορά και επιμερισμό του κόστους προώθησης και διαχείρισης της εξαγωγικής προσπάθειας.

Μέγεθος και δομή της αγοράς τροφίμων

Με 193 εκ. κατοίκους, η Βραζιλία είναι από τους μεγαλύτερους καταναλωτές τροφίμων στον κόσμο. Η ζήτηση θα συνεχίσει να αυξάνεται, καθώς το 54% του πληθυσμού κατατάσσεται πλέον στη μεσαία τάξη C, της οποίας το διαθέσιμο εισόδημα ενισχύθηκε κατά 49,4% μόνο στη διάρκεια του 2011. Αν σε αυτό προστεθεί και το 22% του πληθυσμού που ανήκει στα ανώτερα εισοδηματικά στρώματα A και B, προκύπτει μια ιδιαίτερα ελκυστική, αστική κατά βάση αγορά, για όλων των ειδών τα τρόφιμα.

Σύμφωνα με στοιχεία της Ένωσης Βραζιλιανών Βιομηχανιών Τροφίμων – ABIA, η αγορά τροφίμων της χώρας μεγεθύνεται με μέσο ρυθμό 13% το χρόνο την τελευταία πενταετία, ενώ μέχρι το Νοέμβριο 2012 είχε φτάσει τα 328 δισ. ρεάις (130,8 δισ. ευρώ). Ο τομέας της λιανικής αντιπροσωπεύει το 69% της αγοράς, με το υπόλοιπο να αντιστοιχεί στον τομέα των υπηρεσιών εστίασης. Οι εισαγωγές του κλάδου το 2012 ανήλθαν σε 4,36 δισ. ευρώ.

Πίνακας 1: Διάρθρωση και μέγεθος βραζιλιανής αγοράς τροφίμων

Αξίες σε δισ. ρεάις

	2007	2008	2009	2010	2011	1-11/2012
Τομέας λιανικής	122,7	143,8	159,1	179,5	205,3	227,6
Υπηρεσίες εστίασης	50,3	58,2	64,4	75,1	88,0	100,5
Σύνολο	173	202,1	223,6	254,5	293,3	328,1

Πηγή: Associação Brasileira das Indústrias da Alimentação

Το 75% των εσόδων του τομέα της λιανικής μοιράζεται σε 500 εταιρίες (με τη μερίδα του λέοντος στις τρεις πρώτες), οι οποίες διαθέτουν 6.506 καταστήματα σε όλη τη χώρα. Οι μεγαλύτερες από αυτές, σημειώνονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 2: Οι δέκα μεγαλύτερες αλυσίδες σούπερ μάρκετ της Βραζιλίας

Αξίες σε δισ. ρεάις

Εταιρία	Πολιτεία	Τζίρος 2011	Ιδιοκτησία
Companhia Brasileira de Distribuição	São Paulo	52,68	Γαλλο-βραζιλιανή
Carrefour Com Ind Ltda	São Paulo	28,76	Γαλλική
Walmart Brasil Ltda	São Paulo	23,46	Αμερικανική
Cencosud Brasil Comercial Ltda	Sergipe	6,23	Χιλιανή
Cia. Zaffari Comércio e Indústria	Rio Grande do Sul	2,91	Βραζιλιανή
Prezunic Comercial Ltda	Rio de Janeiro	2,65	Χιλιανή
Irmãos Muffato & Cia. Ltda.	Paraná	2,31	Βραζιλιανή
A. Angeloni & Cia Ltda.	Santa Catarina	1,16	Βραζιλιανή
Condor Super Center Ltda	Paraná	1,13	Βραζιλιανή
Dma Distribuidora S.A.	Minas Gerais	2,00	Βραζιλιανή

Πηγές: ABRAS - Associação Brasileira de Supermercados και περιοδικό EXAME

Η αγορά ελαιολάδου της Βραζιλίας

Εγχώρια παραγωγή

Η Βραζιλία έχει, για την ώρα, πολύ μικρή ίδια παραγωγή ελαιολάδου. Η κρατική εταιρία Empresa de Pesquisa Agropecuária de Minas Gerais (Emapig) παρουσίασε τελικό προϊόν για πρώτη φορά το 2010, μετά από σχεδόν 30 χρόνια έρευνας για την προσαρμογή του ελαιόδεντρου στο τοπικό κλίμα. Αν και η παραγωγή της είναι ακόμα μικρή (εκτίμηση για 10.000 τόνους έξτρα παρθένου ελαιολάδου το 2013), φαίνεται ότι κινείται δυναμικά για τη διάδοση της καλλιέργειας, με την παραγωγή 30.000 δενδρυλλίων ελιάς κατ' έτος, αλλά και για την παραγωγή τελικού προϊόντος, με τη συγκέντρωση της συγκομιδής ενός συνεταιρισμού 55 παραγωγών της πολιτείας Minas Gerais.

Κατανάλωση

Το ελαιόλαδο και οι ευεργετικές για την υγεία ιδιότητές του είναι γνωστά στους βραζιλιανούς καταναλωτές, οι οποίοι παρουσιάζουν αυξανόμενη ευαισθησία σε θέματα ποιότητας διατροφής και υγείας, καθώς το εισόδημά τους ανεβαίνει. Ωστόσο, η ετήσια κατά κεφαλήν κατανάλωση ελαιολάδου είναι ακόμα χαμηλή και αντιστοιχεί σε περίπου 200 χιλιοστόλιτρα. Το Διεθνές Συμβούλιο Ελαιολάδου πάντως, εκτιμά ότι η κατανάλωση ελαιολάδου στη Βραζιλία θα διπλασιαστεί ως το 2015.

Ως προς την προτίμηση του καναλιού διανομής, έρευνα της McKinsey & Company καταδεικνύει ότι τα ανώτερα εισοδηματικά στρώματα, Α και Β, συνηθίζουν να ψωνίζουν στις υπερ-αγορές (hypermarkets) και

στα σούπερ μάρκετ, τα χαμηλότερα, D και E, προτιμούν τα μικρά συνοικιακά μαγαζιά, ενώ η μεσαία τάξη C, εμφανίζεται μοιρασμένη μεταξύ των δύο άκρων.

Εξάλλου, σύμφωνα με έρευνα της PriceWaterhouseCoopers, οι βραζιλιανοί καταναλωτές αναγνωρίζουν μεν και επηρεάζονται από τη μάρκα ενός προϊόντος, την οποία και συνδέουν με έννοιες όπως υψηλή ποιότητα, εμπιστοσύνη και κύρος, ωστόσο, σταθερά ανερχόμενος είναι και ο αριθμός των ευαίσθητων στην τιμή καταναλωτών, τάση που οι εταιρίες αξιοποιούν, μεταξύ άλλων, με την προσφορά προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας. Παρόλο που η εξάπλωση των προϊόντων αυτών παραμένει ακόμα χαμηλή στη Βραζιλία, εμφανίζονται συστηματικά ελαιόλαδα ιδιωτικής ετικέτας στα μεγάλα σούπερ μάρκετ.

Εισαγωγές

Το 2011 η Βραζιλία έγινε ο τέταρτος μεγαλύτερος εισαγωγέας ελαιολάδου όλων των ειδών στον κόσμο. Μεταξύ 2009 και 2012 οι εισαγωγές της σε παρθένο ελαιόλαδο αυξάνονταν με ρυθμό σχεδόν 21% το χρόνο τόσο στην ποσότητα, όσο και στην αξία. Οι μόνες χώρες που έχουν αξιοποιήσει τη διαρκώς αυξανόμενη βραζιλιανή ζήτηση για παρθένο ελαιόλαδο, είναι οι Πορτογαλία, Ισπανία και Χιλή, των οποίων οι εξαγωγές αυξήθηκαν το ίδιο διάστημα με υψηλότερο ρυθμό, αν και σε τελείως διαφορετικό μεταξύ τους επίπεδο, σε απόλυτες τιμές. Έτσι, η Πορτογαλία έχει κυρίαρχη θέση κατέχοντας περισσότερο από το μισό της βραζιλιανής αγοράς παρθένου ελαιολάδου, ενώ το 2012 βελτίωσε περαιτέρω τη θέση της. Οι εξαγωγές της Ελλάδας βαίνουν μειούμενες με αποτέλεσμα η χώρα να χάσει μια θέση στην κατάταξη των προμηθευτριών παρθένου ελαιολάδου της Βραζιλίας, αντιπροσωπεύοντας μόλις το 0,7% των εισαγωγών της και μάλιστα με την ακριβότερη μέση τιμή ανά κιλό προϊόντος, με εξαίρεση τη Γαλλία, η οποία προφανώς εξαγει ελάχιστες ποσότητες σε μια εξειδικευμένη αγορά.

Πίνακας 3: Εισαγωγές παρθένου ελαιολάδου στη Βραζιλία (HS 150910)

Αξίες σε ευρώ, ποσότητες σε κιλά

	2010		2011		2012				
	Αξία	Αξία	Μέση τιμή / κιλό	Μερίδιο (επί της αξίας)	Αξία	Ποσότητα	Μέση τιμή / κιλό	Μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης αξίας εισαγωγών	Μερίδιο (επί της αξίας)
Σύνολο	135.139.142	161.816.004	3,4		191.285.107	55.890.321	3,4	20,8%	
Πορτογαλία	67.301.875	82.830.624	3,7	51,2%	106.288.308	29.136.976	3,6	27,7%	55,6%
Ισπανία	34.681.346	44.137.212	3,1	27,3%	49.008.570	15.665.745	3,1	25,2%	25,6%
Αργεντινή	18.029.194	18.710.800	2,8	11,6%	17.751.921	5.949.349	3,0	-3,7%	9,3%
Ιταλία	12.256.210	12.655.271	3,5	7,8%	13.399.066	3.835.891	3,5	10,8%	7,0%
Χιλή	668.436	1.102.909	3,6	0,7%	3.216.714	909.196	3,5	90,9%	1,7%
Ελλάδα	1.761.160	1.986.185	4,2	1,2%	1.372.074	330.805	4,1	-6,2%	0,7%
Γαλλία	40.707	164.472	14,1	0,1%	93.861	7.404	12,7	-20,5%	0,0%

Πηγή: Βάση Δεδομένων Ηνωμένων Εθνών. Επεξεργασία στοιχείων: Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

Η Πορτογαλία έχει κυρίαρχη θέση και στο μη παρθένο ελαιόλαδο, οι εισαγωγές του οποίου αυξάνουν με ηπιότερο συγκριτικά ρυθμό.

Πίνακας 4: Εισαγωγές άλλων ελαιολάδων στη Βραζιλία (HS 150990)

Αξίες σε ευρώ, ποσότητες σε κιλά

	2010	2011		2012					
	Αξία	Αξία	Μέση τιμή / κιλό	Μερίδιο (επί της αξίας)	Αξία	Ποσότητα	Μέση τιμή / κιλό	Μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης αξίας εισαγωγών	Μερίδιο (επί της αξίας)
Σύνολο	39.571.033	43.875.662	3,0		51.334.058	17.602.674	2,9	6,6%	
Πορτογαλία	32.466.639	36.681.899	3,1	83,6%	44.128.836	14.787.543	3,0	10,7%	86,0%
Ισπανία	4.799.749	5.159.640	2,8	11,8%	3.880.620	1.337.574	2,9	-19,3%	7,6%
Αργεντινή	1.557.775	1.494.210	1,9	3,4%	2.845.582	1.287.624	2,2	20,0%	5,5%
Ιταλία	564.619	342.952	2,7	0,8%	434.087	180.990	2,4	-12,1%	0,8%

Πηγή: Βάση Δεδομένων Ηνωμένων Εθνών. Επεξεργασία στοιχείων: Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

Ανταγωνισμός

Ηγέτης της αγοράς ελαιολάδου είναι το Gallo (πορτογαλικής προέλευσης από την αμερικανική εταιρία Cargill Inc.) με τιμές λιανικής μεταξύ 13 και 22 ρεάς¹ για τα 500 ml, ανάλογα με το είδος και το σημείο πώλησης. Δεύτερη δημοφιλέστερη μάρκα είναι η επίσης πορτογαλική Andorinha (Grupo Sovena) με τιμές λιανικής μεταξύ 15 και 22 ρεάς για τα 500ml. Ακολουθούν οι ισπανικές Borges (Grupo Borges, από 12 ρεάς), Carbonell (εταιρία Deoelo, από 12 ρεάς) και Ybarra (Grupo Ybarra, από 13 ρεάς).

Στην αγορά υπάρχει ακόμα πλήθος προϊόντων: Herdade do Esporão, Portucale Gourmet, Figueira da Foz, Serrata, Verdeal, Oliveira da Serra, Vilaflor, Don Antonio (Πορτογαλία), Andaluza και Hacienda Guzman (Ισπανία), La Española (προέλευσης Ισπανίας – της εταιρίας Cargill), San Guiliano, Colavita, De Cecco, Cremonini, Olitalia, Primifrutti (Ιταλία), Börgel (Χιλή), και άλλα. Ελληνικό ελαιόλαδο είναι επίσης διαθέσιμο από τις εταιρίες Amalthia, Hellenic Fine Oils, Minerva, Renieris, Siouras, Synergatiki, Terra Creta χωρίς να αποκλείεται η ύπαρξη και άλλων. Για όλα τα παραπάνω, οι τιμές κυμαίνονται μεταξύ 12 και 30 ρεάς τα 500 ml, ανάλογα με το είδος και το σημείο πώλησης.

Από τα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας, σημειώνονται τα Qualitá της Companhia Brasileira de Distribuição και Carrefour της ομώνυμης αλυσίδας, με περιεχόμενο προέλευσης Πορτογαλίας, Ισπανίας ή Ιταλίας, συνήθως, και τιμή περί τα 12 ρεάς για 500 ml.

¹ Κατά την ημερομηνία επικαιροποίησης του παρόντος, η ισοτιμία ευρώ – ρεάλ ήταν 1: 2,58. Για την τρέχουσα ισοτιμία αναφερθείτε στην ιστοσελίδα της Κεντρικής Τράπεζας της Βραζιλίας www.bcb.gov.br/

Ως προς την ευκολία εισόδου στην αγορά, σημειώνεται ακόμα ότι τα προϊόντα των χωρών MERCOSUL² απολαμβάνουν μηδενικών εισαγωγικών δασμών στις χώρες της ομάδας. Πλεονέκτημα έχουν και τα προϊόντα προέλευσης Χιλής, που διαθέτει Συμφωνία Ελεύθερου Εμπορίου με το MERCOSUL.

Είσοδος στη Βραζιλιανή αγορά ελαιολάδου

Βραζιλιανό πρότυπο ποιότητας ελαιολάδου

Στις 3 Αυγούστου 2012 τέθηκε σε ισχύ το νέο επίσημο πρότυπο του βραζιλιανού Υπουργείου Γεωργίας, Κτηνοτροφίας και Τροφίμων για την ταξινόμηση ελαιολάδων και πυρηνελαιίων, το οποίο θέτει παράλληλα απαιτήσεις ποιότητας, σήμανσης και ελέγχου με τις οποίες αυτά οφείλουν να συμμορφώνονται. Σε εφαρμογή του νέου προτύπου, κάθε φορτίο θα πρέπει να συνοδεύεται από πιστοποιητικό χημικής ανάλυσης, το οποίο οι εξαγωγείς θα πρέπει να προμηθεύονται αποκλειστικά από τα ελληνικά εργαστήρια χημικών αναλύσεων ελαιολάδου, που είναι αναγνωρισμένα από το Διεθνές Συμβούλιο Ελαιολάδου (ΔΣΕ). Ανεπίσημη μετάφραση του προτύπου και κατάλογος των αναγνωρισμένων από το ΔΣΕ εργαστηρίων χημικών αναλύσεων ελαιολάδου στην Ελλάδα, είναι διαθέσιμα στην πύλη Agora: www.agora.mfa.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=NODE&cnode=57&fid=32844

Συσκευασία

Η πιο συνηθισμένη συσκευασία παρθένου ελαιολάδου στην αγορά είναι περιεκτικότητας 500 ml. Έρευνα του Τμήματος Τεχνολογίας Τροφίμων του Πανεπιστημίου Campinas, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η μεταλλική συσκευασία προστατεύει καλύτερα τις ευεργετικές για την υγεία ιδιότητες του ελαιολάδου από οποιοδήποτε άλλο μέσο. Στην αγορά πάντως η γυάλινη συσκευασία είναι πιο διαδεδομένη.

Επισήμανση

Τα εισαγόμενα τρόφιμα και ποτά πρέπει να παρέχουν στους καταναλωτές ακριβείς, σαφείς και ευανάγνωστες πληροφορίες για το προϊόν στην πορτογαλική γλώσσα. Είναι πάντως αποδεκτή η πρακτική της επικόλλησης ετικέτας στα πορτογαλικά πάνω στην πρωτότυπη συσκευασία, αρκεί να περιλαμβάνει όλες τις απαιτούμενες πληροφορίες.

Οι γενικές απαιτήσεις για την επισήμανση τροφίμων είναι οι εξής:

Μπροστινή πλευρά συσκευασίας

- Τεχνική ονομασία τροφίμου
- Εμπορική ονομασία
- Ποσότητα. Το μέγεθος των χαρακτήρων για την αναγραφή της ποσότητας, πρέπει να ακολουθεί τους παρακάτω κανόνες:

² Αργεντινή, Βραζιλία, Παραγουάη, Ουρουγουάη, Βενεζουέλα.

Καθαρό βάρος (κβ) σε γραμμάρια ή χιλιοστόλιτρα	Ελάχιστο μέγεθος χαρακτήρων σε χιλιοστά
$\kappa\beta \leq 50$	2
$50 < \kappa\beta \leq 200$	3
$200 < \kappa\beta \leq 1.000$	4
$\kappa\beta > 1.000$	6

Πλαϊνή πλευρά συσκευασίας

- Κατάλογος συστατικών
- Χώρα προέλευσης
- Στοιχεία επικοινωνίας παραγωγού (επωνυμία και διεύθυνση)
- Στοιχεία επικοινωνίας εισαγωγέα (επωνυμία, διεύθυνση, ΑΦΜ)
- Ημερομηνία παραγωγής
- Ημερομηνία λήξης
- Αριθμός παρτίδας
- Οδηγίες φύλαξης
- Οδηγίες παρασκευής (όταν χρειάζεται)
- Την πρόταση “Contém Glúten” ή “Não Contém Glúten” (περιέχει / δεν περιέχει γλουτένη), ευκρινώς
- Διατροφικές πληροφορίες

Εισαγωγικές διατυπώσεις

Απαιτούμενα δικαιολογητικά

Για την εισαγωγή ελαιολάδου στη Βραζιλία απαιτούνται τα εξής δικαιολογητικά, όλα στην πορτογαλική, ισπανική ή αγγλική γλώσσα:

- Προτιμολόγιο (Fatura Proforma)
- Τιμολόγιο (Fatura Comercial)
- Κατάλογος περιεχομένων συσκευασίας (Romaneio de Embarque)
- Πιστοποιητικό προέλευσης (Certificado de Origem)
Δεν είναι πάντα απαραίτητο. Οι εξαγωγείς θα πρέπει να συμβουλευονται τον εισαγωγέα τους σχετικά. Σε περίπτωση που απαιτηθεί, πρέπει να προσκομίζεται πρωτότυπο.
- Έγγραφο Φορτωτικής (Conhecimento de Embarque)
- Πιστοποιητικό ασφάλισης (Certificado de Seguro)
Εκδίδεται από την ασφαλιστική εταιρία του εισαγωγέα ή του εξαγωγέα (όποιος έχει συμφωνηθεί ότι θα αναλάβει το σχετικό κόστος).
- **Από τις 3 Αυγούστου 2012:** Πιστοποιητικό χημικής ανάλυσης, το οποίο οι εξαγωγείς θα πρέπει να προμηθεύονται αποκλειστικά από τα ελληνικά εργαστήρια χημικών αναλύσεων ελαιολάδου, που είναι αναγνωρισμένα από το Διεθνές Συμβούλιο Ελαιολάδου (βλ. ενότητα «Βραζιλιανό πρότυπο ποιότητας ελαιολάδου»).

Εκτός των παραπάνω, μπορεί να απαιτηθούν επιπλέον δικαιολογητικά από τον εισαγωγέα ή το τελωνείο. Σε κάθε περίπτωση, λεπτομέρειες για δικαιολογητικά που ενδεχομένως απαιτηθούν, πρέπει να είναι σε θέση να προσφέρει ο υποψήφιος εισαγωγέας, ο οποίος θα πρέπει επίσης να μεριμνά για την απελευθέρωση των προϊόντων από το τελωνείο.

Εισαγωγικός δασμός και άλλοι φόροι

Οι φόροι επιβαρύνουν την τιμή του ελαιολάδου (HS 150910 και 150990) μέχρι τον εισαγωγέα, κατά τουλάχιστον 50% επί της αξίας CIF. Αναλυτικά, η εισαγωγή ελαιολάδου στη Βραζιλία επιβαρύνεται με τους εξής φόρους:

Πίνακας 5: Δασμός και άλλοι φόροι που επιβαρύνουν την εισαγωγή ελαιολάδου

Φόρος	Συντελεστής	Τρόπος υπολογισμού
Εισαγωγικός δασμός	10,00%	Επί της αξίας CIF
Εισφορά προγράμματος κοινωνικής ένταξης (PIS)	1,65%	Επί της αξίας μετά την επιβολή του δασμού στο εισαγόμενο προϊόν (duty paid value)
Εισφορά κοινωνικής ασφάλισης (COFINS)	7,60%	Επί της αξίας μετά την επιβολή του δασμού στο εισαγόμενο προϊόν
Εισφορά για την ανανέωση του εμπορικού ναυτικού (AFF)	25%	Επί του κόστους της θαλάσσιας μεταφοράς
Κυκλοφορίας Αγαθών και Υπηρεσιών (ICMS)	Διαφέρει ανάλογα με την πολιτεία και το είδος. Πιο κοινοί συντελεστές 18% (πολιτείες RJ, SP, MG και RS) και 17% (άλλες πολιτείες και DF).	Επί της αξίας μετά την επιβολή του δασμού στο εισαγόμενο προϊόν

Πρώθηση

Εμπορικές εκθέσεις

Ο θεσμός των εμπορικών εκθέσεων είναι ισχυρός στη Βραζιλία, ωστόσο ενδεχόμενη συμμετοχή σε κάποια από αυτές, θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως ένα μόνο βήμα στην προσπάθεια εισόδου στην αγορά, για τη διερεύνηση των προτιμήσεων των καταναλωτών, των όρων συνεργασίας των αγοραστών, του ανταγωνισμού, κλπ. Κατάλογος σημαντικών εκθέσεων τροφίμων και ποτών που διοργανώνονται το 2012 στη Βραζιλία είναι διαθέσιμος στην πύλη Agora, στη σελίδα του Γραφείου ΟΕΥ Αγίου Παύλου www.agora.mfa.gr/br119

Πριν τη συμμετοχή τους σε κάποια εμπορική έκθεση, οι εξαγωγείς / φορείς θα πρέπει να μεριμνούν για την έγκαιρη συνεννόηση με τη μεταφορική εταιρία της έκθεσης, η οποία αναλαμβάνει την εισαγωγή και τον εκτελωνισμό των προς επίδειξη ειδών. Ομοίως, στις περιπτώσεις που η έκθεση διαθέτει γραφείο τύπου και εκδίδει, ενδεχομένως, κάποιο κλαδικό έντυπο, σκόπιο είναι να αξιοποιείται από νωρίς, όποια δημοσιότητα μπορεί να προκληθεί, με αφορμή τη συμμετοχή στην έκθεση. Σημαντική, τέλος, είναι η δημιουργία προωθητικού υλικού στην πορτογαλική γλώσσα, όπως και η εξασφάλιση προσωπικού για το περίπτερο, που να μιλάει πορτογαλικά.

Ειδικός τύπος

Τα μεγάλα σούπερ μάρκετ εκδίδουν δικά τους προωθητικά έντυπα, τα οποία διανέμονται στα σημεία πώλησης, ενώ ενίοτε περιλαμβάνονται αυτούσια, ως ένθετα, ή σε μικρότερα μέρη, ως ολοσέλιδες καταχωρήσεις, σε κλασικές και free press εφημερίδες. Συναντώνται όλες οι περιπτώσεις, προώθηση ενός μόνο προϊόντος – μάρκας ή συνόλου ομοειδών προϊόντων.

Ο βραζιλιανός σύνδεσμος παραγωγών, εισαγωγέων και εμπόρων ελαιολάδου - Oliva, διατηρεί το ομώνυμο portal www.oliva.org.br και φροντίζει για τη διάδοση του ελαιολάδου και την παρακολούθηση

της τοπικής αγοράς. Στα εγγεγραμμένα μέλη του, περιλαμβάνονται μεγάλοι εξαγωγείς ελαιολάδου στη Βραζιλία, όπως και εθνικές κλαδικές ενώσεις και οργανισμοί. Ελληνικές επιχειρήσεις και φορείς θα ήταν σκόπιμο να αξιολογήσουν ενδεχόμενη εγγραφή τους, αντίστοιχα.

Άλλες μέθοδοι προώθησης

Μπορούν να αξιοποιηθούν όλες οι μέθοδοι που εφαρμόζονται παντού στον κόσμο, από εκδηλώσεις προώθησης σε σημεία πώλησης, διανομή δειγμάτων, εκπτώτικων κουπονιών, κλπ., μέχρι καταχωρήσεις σε γενικού περιεχομένου έντυπα και τηλεοπτικές διαφημίσεις.

Συνιστάται επίσης η αξιοποίηση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, ιδιαίτερα δημοφιλή στη Βραζιλία και ιδίως το Facebook, για την προώθηση προϊόντων – πάντα στην πορτογαλική γλώσσα. Η χώρα είναι 4^η στον κόσμο σε αριθμό χρηστών μέσων κοινωνικής δικτύωσης και επίσης 4^η στο ρυθμό αύξησης των χρηστών του Facebook, που εκτιμάται σήμερα σε 36 εκατομμύρια.

Τέλος, στη Βραζιλία αξιοποιείται ακόμα έντονα η τοποθέτηση προϊόντων σε τηλεοπτικές σειρές, που προβάλλονται στη ζώνη υψηλής θεαματικότητας. Η διαφήμιση μπορεί να είναι άμεση (συγκεκριμένο προϊόν) ή έμμεση (για ομάδα προϊόντων με κάποιο κοινό χαρακτηριστικό – π.χ. προέλευση), ενσωματώνεται στην υπόθεση της σειράς και «παρουσιάζεται» από κάποιον χαρακτήρα, οπότε και συνδέεται με αυτόν.

Η αγορά ελιών της Βραζιλίας

Εισαγωγές

Η Βραζιλία είναι επίσης ο τέταρτος μεγαλύτερος εισαγωγέας παρασκευασμένων ελιών στον κόσμο. Μεταξύ 2010 και 2012 η αξία των εισαγωγών της παρουσίασε μικρή κάμψη. Το ίδιο διάστημα μόνο η Ισπανία βελτίωσε σημαντικά τη θέση της στην αγορά, αν και με μερίδιο 65%, η Αργεντινή διατηρεί δεσπόζουσα θέση. Οι εξαγωγές της Ελλάδας είναι πολύ χαμηλά σε αξία, αντιπροσωπεύοντας μόλις το 0,2% των εισαγωγών της Βραζιλίας και επιπλέον με την ακριβότερη μέση τιμή ανά κιλό προϊόντος.

Πίνακας 6: Εισαγωγές παρασκευασμένων ελιών στη Βραζιλία (HS 200570)

Αξίες σε ευρώ, ποσότητες σε κιλά

	2010		2011		2012				
	Αξία	Αξία	Μέση τιμή / κιλό	Μερίδιο (επί της αξίας)	Αξία	Ποσότητα	Μέση τιμή / κιλό	Μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης αξίας εισαγωγών	Μερίδιο (επί της αξίας)
Σύνολο	94.835.124	87.602.350	0,94		92.622.805	100.234.420	0,92	-1,2%	
Αργεντινή	68.111.222	67.090.848	0,87	71,8%	60.265.742	69.956.056	0,86	-5,9%	65,1%
Περου	16.681.955	14.236.679	1,31	17,6%	15.621.733	13.823.542	1,13	-3,2%	16,9%
Ισπανία	6.331.013	3.206.202	1,08	6,7%	13.737.460	14.460.117	0,95	47,3%	14,8%
Πορτογαλία	2.394.793	2.306.046	1,80	2,5%	1.974.249	1.250.176	1,58	-9,2%	2,1%

	2010	2011			2012				
	Αξία	Αξία	Μέση τιμή / κιλό	Μερίδιο (επί της αξίας)	Αξία	Ποσότητα	Μέση τιμή / κιλό	Μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης αξίας εισαγωγών	Μερίδιο (επί της αξίας)
Χιλή	920.270	368.950	1,07	1,0%	729.050	622.593	1,17	-11,0%	0,8%
Ελλάδα	151.549	245.041	2,94	0,2%	151.761 ³	44.161	3,44	0,1%	0,2%
Ιταλία	88.347	73.778	2,38	0,1%	85.449	46.174	1,85	-1,7%	0,1%

Πηγή: Βάση Δεδομένων Ηνωμένων Εθνών. Επεξεργασία στοιχείων: Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

Η Ισπανία έχει κινηθεί δυναμικά και στο πεδίο των προσωρινά διατηρημένων ελιών, αφού μέσα σε τρία χρόνια κατάφερε με χαμηλότερες τιμές, να πάρει τη θέση του Περού, που κατείχε μέχρι και πέρσι το υψηλότερο μερίδιο στην αγορά. Νέα είσοδο για το 2012 αποτελεί η Αργεντινή, ενώ η Ελλάδα φαίνεται πως εκτοπίστηκε από την αγορά.

Πίνακας 7: Εισαγωγές προσωρινά διατηρημένων ελιών στη Βραζιλία (HS 071120)

Αξίες σε ευρώ, ποσότητες σε κιλά

	2010	2011			2012				
	Αξία	Αξία	Μέση τιμή / κιλό	Μερίδιο (επί της αξίας)	Αξία	Ποσότητα	Μέση τιμή / κιλό	Μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης αξίας εισαγωγών	Μερίδιο (επί της αξίας)
Σύνολο	273.798	268.870	1,12		2.232.212	2.589.068	0,86	185,5%	
Ισπανία	41.050	45.314	0,57	16,9%	1.106.966	1.401.348	0,79	419,3%	49,6%
Περού	168.598	218.371	1,40	81,2%	832.301	825.780	1,01	122,2%	37,3%
Αργεντινή	0	0		0,0%	292.945	361.940	0,81		13,1%
Ελλάδα	24.958	5.185	1,47	1,9%	0			-100,0%	

Πηγή: Βάση Δεδομένων Ηνωμένων Εθνών. Επεξεργασία στοιχείων: Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

Ανταγωνισμός

Πιο συνηθισμένη είναι η γυάλινη συσκευασία ελιών περιεκτικότητας μεταξύ 160 μέχρι 500 γραμμαρίων, ενώ πιο διαδεδομένες είναι οι πράσινες ελιές, οι οποίες διατίθενται ολόκληρες, με ή χωρίς κουκούτσι, με γέμιση ή τεμαχισμένες. Σε μικρότερη κλίμακα κυκλοφορούν πλαστικές συσκευασίες τύπου ξαναγεμίματος των 160-200 γραμμαρίων, ενώ οι επαγγελματικές συσκευασίες απαντώνται σε πλαστικά δοχεία μεταξύ 2 και 14 κιλών.

Οι βραζιλιανές εταιρίες Raiola και La Rioja διαθέτουν τα πλέον δημοφιλή προϊόντα στην αγορά. Η πρώτη με πράσινες ελιές Αργεντινής και μαύρες ελιές Περού και Χιλής, και η δεύτερη με ελιές από όλους τους

³ Σύμφωνα με την ΕΛ.ΣΤΑΤ., οι ελληνικές εξαγωγές παρασκευασμένων ελιών το 2012 ήταν μηδενικές.

μεγάλους προμηθευτές της χώρας, συμπεριλαμβανόμενης της Ελλάδας. Οι ισπανικές Borges, Carbonell και Ybarrá διαθέτουν επίσης τα δικά τους προϊόντα. Για τις γυάλινες συσκευασίες των 200 γρ. πράσινων ολόκληρων ελιών οι τιμές κυμαίνονται μεταξύ 5 και 8 ρεάις. Οι συσκευασίες των 500 γρ. τιμώνται περί τα 11 ρεάις. Οι μαύρες ελιές σε συσκευασίες μεταξύ 160 και 360 γρ., απαντώνται σε τιμές από 7 ως 17 ρεάις. Τα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας διατίθενται σε τιμές ανάλογες με τα επώνυμα.

Είσοδος στη βραζιλιανή αγορά ελιών

Ισχύουν όσα σημειώθηκαν παραπάνω για το ελαιόλαδο, όσον αφορά τα δικαιολογητικά (με την εξαίρεση του Πιστοποιητικού Χημικής Ανάλυσης, που δεν απαιτείται στην περίπτωση των ελιών), καθώς και για τα θέματα προώθησης. Αναφορικά με τις επαγγελματικές συσκευασίες, εφιστούμε την προσοχή των εξαγωγέων στην αποφυγή κάθε είδους ξύλινων δοχείων, καθώς υπόκεινται σε υγειονομικούς περιορισμούς.

Οι δασμοί και φόροι με τους οποίους επιβαρύνεται η εισαγωγή ελιών σημειώνονται στον παρακάτω πίνακα. Γενικά, θα πρέπει να αναμένεται ότι δασμοί και φόροι επιβαρύνουν την τιμή των παρασκευασμένων ελιών (HS 200570) και των προσφωρινά διατηρημένων ελιών (HS 071120) κατά τουλάχιστον 55% και 35%, αντίστοιχα, επί της αξίας CIF.

Πίνακας 8: Δασμός και άλλοι φόροι που επιβαρύνουν την εισαγωγή ελιών

Φόρος	HS 200570	HS 071120	Τρόπος υπολογισμού
Εισαγωγικός δασμός	14,00%	10,00%	Επί της αξίας CIF
Εισφορά προγράμματος κοινωνικής ένταξης (PIS)	1,65%	0%	Επί της αξίας μετά την επιβολή του δασμού στο εισαγόμενο προϊόν (duty paid value)
Εισφορά κοινωνικής ασφάλισης (COFINS)	7,60%	0%	Επί της αξίας μετά την επιβολή του δασμού στο εισαγόμενο προϊόν
Εισφορά για την ανανέωση του εμπορικού ναυτικού (AFF)	25%	25%	Επί του κόστους της θαλάσσιας μεταφοράς
Κυκλοφορίας Αγαθών και Υπηρεσιών (ICMS)	Διαφέρει ανάλογα με την πολιτεία και το είδος. Πιο κοινοί συντελεστές 18% (πολιτείες RJ, SP, MG και RS) και 17% (άλλες πολιτείες και DF).		Επί της αξίας μετά την επιβολή του δασμού στο εισαγόμενο προϊόν

Προοπτική - προτάσεις

Παρά τις σημαντικές της δυσκολίες, η βραζιλιανή αγορά θα μπορούσε να αποτελεί προνομιακό πεδίο δράσης για τους έλληνες εξαγωγείς ελαιολάδου και ελιών. Καταρχάς, λόγω μεγέθους και προοπτικής περαιτέρω ανάπτυξης της αγοράς, και ακόμα, χάρη στην ήδη εκπαιδευμένη καταναλωτική βάση, στην οποία ούτε το ελαιόλαδο, ούτε οι ελιές χρειάζονται συστάσεις. Είναι άκρως διαδεδομένα προϊόντα και αποτελούν βασικά συστατικά καθημερινής χρήσης στη βραζιλιανή και στις περισσότερες εθνικές κουζίνες

των χωρών καταγωγής των βραζιλιανών, χαίρουν της εκτίμησης των καταναλωτών και σίγουρα, για κάποια χρόνια ακόμα τουλάχιστον, δε θα παράγονται τοπικά σε σημαντικές ποσότητες.

Ωστόσο, ο ανταγωνισμός είναι πολύ έντονος, με τις πορτογαλικές εταιρίες να απολαμβάνουν ένα ιστορικό πλεονέκτημα που τους επιτρέπει να διατηρούν δεσπόζουσα θέση στην αγορά ελαιολάδου, ενώ και τα μεγέθη των βασικών ανταγωνιστών είναι σαφώς διαφορετικά από αυτά της μέσης ελληνικής εξαγωγικής επιχείρησης. Το μέγεθος της βραζιλιανής αγοράς είναι τέτοιο, που μικροί, μεμονωμένοι εξαγωγείς ίσως δεν έχουν την καλύτερη δυνατή προοπτική, εκτός αν το προϊόν τους απευθύνεται σε ένα εξειδικευμένο τμήμα της αγοράς και είναι διατεθειμένοι να επενδύσουν σημαντικά στην προώθησή του, ώστε να πείσουν για την ιδιαιτερότητά του τις ειδικές ομάδες ενδιαφέροντος στις οποίες απευθύνονται. Για προϊόντα ευρείας κατανάλωσης όπως το ελαιόλαδο και οι ελιές, καλύτερα αποτελέσματα θα μπορούσε πιθανά να φέρει κάποια συλλογική προσπάθεια, που θα δημιουργούσε το κρίσιμο μέγεθος στους συμμετέχοντες εξαγωγείς, ώστε να μπορέσουν να επιτύχουν μεγαλύτερη κάλυψη, ανταγωνιστικές τιμές, σταθερή προσφορά και περιορισμό του κόστους διαχείρισης της εξαγωγικής προσπάθειας. Ενδεχόμενη σύμπραξη εξαγωγέων θα σήμαινε ακόμα δυνατότητα επιμερισμού του κόστους προβολής και παρακολούθησης της διακίνησης των προϊόντων τους στη Βραζιλία, ενέργειες απαραίτητες για την εξασφάλιση αναγνωρισιμότητας και για την καθιέρωσή τους στην τοπική αγορά.

Για διευκρινίσεις και πληροφορίες σχετικά με πιθανούς εισαγωγείς ελαιολάδου και ελιών, οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις παρακαλούνται να επικοινωνήσουν με το Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων Αγίου Παύλου (ecocom-spa@mfa.gr).